

Wiem, że pamiętałybyś nasz paryski pokój, nasze siódme niebo. Śpiewałaś czasami swoim niskim głosem tę piosenkę-pytanie „*Et si tu n'existais pas*”. Śpiewałaś to do mnie gdy było ci smutno, nie wiedziałem dlaczego. A ja nie bez złości odpowiadałem: „przecież jestem, jestem”. „Jak długo jeszcze, no jak długo?”. To twoje oczy — tak myślę dzisiaj — mówiły za ciebie (nie widziałem tego, nie widziałem).

W tej kafejce na rogu rue de Chabrol i St.Lazare stara właścicielka częstowała nas Bachem przyprawionym Mozartem, polanym Vivaldim, do popicia był Bizet. Stary magnetofon ledwie zipsał, gdy Maria Callas raczyła nas znowu swoją „*Habanerą*”. Na ścianach reprodukcje podmalowane much puentylizmem: Renoiry, Monety, zboża w Arles. A pomiędzy nimi straszła ślubna fotografia rodziców Rilkego. Wtedy myślałem: „To musi być chyba tylko reprodukcja. Bo skąd ta baba mogłaby mieć oryginał zdjęcia, które było zrobione dobre sto lat temu?”. Czy wiesz? Postanowiłem zbadać bliżej sprawę i okazało się, że to był oryginał!

Jakie to dzisiaj ma dla nas znaczenie? Tylko w mojej pamięci gdzieś się zawieruszyło, gdy czasem czytam listy tych dwojga: Rainera i Lou.

CZYTAJĄC RILKEGO

* * *

Pomyśl: może by już wtedy dowiedzieli się wzajem,
jakie by cuda mogli podzielić ze sobą. —
Lecz gdy on z wolna zacieśniał się późnych lat krajem,
była wschodzącym dzieckiem, zaledwie przyszłą osobą.

(Rainer M. Rilke)

Nie posągowo piękna, o tygrysim spojrzeniu,
wезде — nie mnie — kobietą, tak bardzo kobiecą,
że aż dziewczęcą niemal w swojej kobiecości.
Dla mnie już na zawsze tylko we wspomnieniu,
tych cudów, co jak ptaki na zimę odlecają
by się spełnić gdzie indziej
w miłości, w nicości.

* * *

Ty jesteś świętem moich dni świątecznych.

(z listów Rainera M. Rilkego do Lou)

Czyli, że szare były wszystkie te poranki,
te południa ponure, wieczory tak ciemne,
zanim w kalendarzu dni, może nazbyt wielu,
jedno święto spotkania zabłysło czerwienią.
Lecz świętować rok cały? Albo całe życie?
Wszak nie zabraniają tego dekalogi —
(już widać zgorszone miny moralistów).
Czy więc dni, te wszystkie przeżywane wspólnie
nie są świętem? Bo przecież wielbią się nawzajem

jedno drugie, a myśli ich niczym modlitwy
są jednak prośbą, skargą, dziękczynieniem.
Czy to nie jest świąteczne wielkie świętowanie,
po którym, gdy nastąpią kiedyś dni powszednie,
to jakby koniec świata odtrąbiono nagle?

* * *

Na jakim nas rozpięto instrumencie?
Jakiż to skrzypek trzyma nas w swym ręku?
(Rainer M. Rilke „Pieśń miłosna”)

Ty taka cicha
ja krzyczący ciszą
Słyszysz? Ktoś za ścianą
gra na fortepianie
Das Wohltemperiertes Klavier
Ale ty słuchasz teraz Vivaldiego
allegro – adagio – allegro
Bo to już jesień
a więc opadają twe westchnienia do mnie
już ich nie podniosę.

My rozpięci jak żuraw na pochmurnym niebie
odlecimy w przeciwne obce sobie strony

* * *

Wpierw: strzeż się zasadzić
mnie w sercu twym. Za prędko wybujałbym w górę.
(Rainer M. Rilke z „Sonetów do Orfeusza” XVI)

Już się nie obawiaj, już gleba spękana —
jakże mi w niej rosnać?

Już nie będzie liści, kwiatu, ni owocu.
Już się nie obawiaj — nie przyjdzie czas plonu.
Nie bój się, że drzewo wybuja ostatnią
obfitością konarów, które cię oplotą —
nie bój się, zbyt już wyschła dla konarów gleba.

Nie musiałaś więc strzec się zasadzić mnie w sercu.
I nie musisz odlecieć dziś w dalekie światy,
by na oceanie niespokojnym miłości
nie odnaleźć nigdy swojej własnej wyspy. * * *

Nie szukały się w nas dwie połowy; to zaskoczona jedność
rozpoznawała siebie ze zdumieniem w drugiej, nieobjętej
jedności.

(z listów Lou do Rainera M. Rilkego)

Miła moja! Pamiętasz, Platon o nas mówił:
byliśmy już jedno, a gdy nas rozdzielił
los wściekle zazdrosny, to szukanie siebie
było niepojęcie cudowną miłością.

Odnależliśmy się, ażeby się stracić.
Platon milczy o tym lecz my już to wiemy.

* * *

Od wieków czegośmy się dowiedzieli
nad to, że jedno w drugim się poznaje?

(Rainer M. Rilke)

Rozpoznałem ciebie, ty mnie rozpoznałaś.
Gdzie? W ulicznym tłumie miast odległych naszych?
Nie od razu wiedziałem, a ty czy wiedziałaś,

jak się stało, że w sercu twoim tak się zaszły?

ⁱ *Et si tu n'existais pas* (franc.) — a jeśli nie istniejesz (słowa piosenki Joe Dassin'a) [tłum. autor].